Maria Westerman
erityisasiantuntija
ympäristöministeriö
10.4.2025

Lintudirektiivin tarkistaminen valkoposkihanhen ja merimetson suojelun osalta; ennakkovaikuttaminen (E 11/2025 vp)

Perusta ennakkovaikuttamiselle ja Suomen kannalle

Valkoposkihanhi- ja merimetsokantojen useita vuosia kestänyt runsastuminen Suomessa on johtanut mittaviin taloudellisiin ja elinkeinoja koskeviin ongelmiin aiheuttaen vakavaa vahinkoa viljelyksille ja kalastolle.

Valkoposkihanhien aiheuttamista viljelysvahingoista maksetaan vuosittain miljoonakorvauksia täysimääräisinä sekä rahoitetaan hanhipeltojen perustamista ja hanhipaimentoimintaa ennaltaehkäisevinä toimina. Nämä korvaukset vähentävät samalla luonnonsuojelun toteutukseen käytettävää rahoitusta. Merimetsojen aiheuttamista ongelmista ei tällä hetkellä makseta korvauksia, sillä laji ei ole Lain rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta piirissä.

Sekä valkoposkihanhi että merimetso on luokiteltu elinvoimaisiksi ajantasaisimmassa uhanalaisuusarvoinnissa. Valkoposkihanhen ja merimetson kantojen rajoittamaton runsastuminen, kasvuennuste ja levinnäisyysalueiden laajentuminen hyvin todennäköisesti tulee kasvattamaan lajien aiheuttamien vahinkojen määrää.

Lintudirektiivin liitteitä ei ole tarkoitettu pysyviksi, vaan lintudirektiivin liitteitä tulee mukauttaa lajin teknisen ja tieteellisen kehitykseen lintudirektiivin 15 artiklan mukaisesti. Sekä valkoposkihanhien että merimetsojen aiheuttamien vahinkojen merkittävä vähentäminen edellyttäisi lajien kantojen rajoittamista ja lajin poistamista vallitsevan suojelustatuksen piiristä kansainvälisten sopimusten ja EU-lainsäädännön nojalla. Liitemuutokset mahdollistaisivat valkoposkihanhen ja merimetson metsästämisen nykyistä tapauskohtaisiin poikkeuslupiin perustuvaa tilannetta joustavammin.

Suomen kanta

Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan tarpeettomat metsästysrajoitukset elinvoimaisten lajien, kuten merimetson ja valkoposkihanhen osalta poistetaan, ja lajit siirretään metsästyslain piiriin. Huolehditaan samalla vahinkojen oikeudenmukaisesta korvaamisesta elinkeinonharjoittajille. Hallitus vaikuttaa siihen, että lajit siirretään lintudirektiivin tiukasti

suojeltujen lajien listalta. Poikkeusluvalla haltuun otettujen lintujen lihaa on voitava hyödyntää.

Suomi pitää tärkeänä, että runsastuneiden valkoposkihanhen ja merimetson osalta komissio tarkastelee lintudirektiivin liitteiden muuttamistarvetta tieteellisen ja teknisen kehityksen valossa lintudirektiivin 15 ja 16 artiklojen edellyttämällä tavalla vastaavasti kuin luontodirektiivin 19 artiklan osalta erityisesti suden ja muiden suurpetojen osalta, kuten niitä koskevissa E-kirjeissä E 17/2024 vp ja E 18/2024 vp on linjattu.

Suomi ehdottaa, että Bernin sopimusta valkoposkihanhen osalta muutetaan siten, että laji poistetaan Bernin sopimuksen liitteestä II (täysin rauhoitetut eläinlajit) ja sen jälkeen laji siirrettäisiin lintudirektiivin liitteeseen II/A (EU:n alueella metsästettävät lajit) ja poistettaisiin samalla liitteestä I (lajille perustettava Natura -alueita). Lintudirektiivin liitteeseen II lisättäisiin myös merimetso.

Vaihtoehtoisesti Suomi esittää, että valkoposkihanhi ja merimetso siirretään Suomen osalta lintudirektiivin liitteeseen II/B eli liitteeseen, jossa lajien metsästys on sallittua niissä jäsenvaltioissa, joista on siinä maininta.

Suomi pitää tärkeänä, että lintudirektiivin liitteiden muuttamisen menettelyä valkoposkihanhen ja merimetson osalta tarkastellaan niin, että se mahdollistaisi liitteiden muuttamisen suotuisan suojelun tasolla olevien populaatioiden osalta nykyistä joustavammin. Suomi hakee valkoposkihanhen ja merimetson metsästykseen ratkaisua, jossa metsästyksellä voitaisiin vaikuttaa ko. lintulajien kantoihin. Ratkaisuun voidaan päästä useammalla eri vaihtoehtoisella tavalla. Lintukantojen erityisen vahvan rajat ylittävän luonteen vuoksi Suomi pitää kannatettavana myös Euroopan unionin toimia AEWA:n (Afrikan ja Euraasian muuttavien vesilintujen suojelusopimus) roolin vahvistamiseksi.